Resebrev Nr 50
24–31 december 1986

JULTID I CALCUTTA
& NYÅRSFÄRD I SUNDARBANS

Del av familjens fem månaders underbara vistelse i Indien 15 september 1986 till 20 februari 1987 med våra då två barn, Mattias 2,5 år och Marie 1 år. Vi hoppade över svenskt julfirande men bevistade dock midnattsmässan i St Paulskatedralen i Calcutta. Vännerna Johny och Eva från Linköping hälsade på, och tillsammans med min favoritsvåger Kumkum for vi med en liten båt runt i mangroveträskdeltaområdet Sundarbans och och hoppades få se bengaliska tigrar. Besökte också de närliggande bebodda öarna och på Gosaba-ön kom vi i kontakt med arvet efter David Hamilton som skapade ett kooperativt mönstersamhälle i Rabindranath Tagores anda där. Åter i Calcutta firade vi nyår med vännerna Lisbeth och Deepak.

30 december 1986

Midnattsmässa men ingen svensk jul

Gott nytt år önskar vi eder. Tack för tvenne brev med julklappspengar, julkort och annat. Här i Calcutta har vi också fått massor av julkort från folk som jag skrivit till från Kina. Annars har julen inte märkts precis, även om **Bubus** musikerbror **Manto Munshi** som vanligt dekorerat lägenheten på Tala Park med serpentiner i taket, tomtar och julkort.

Men något julfirande av svenska mått har det inte blivit. Och faktiskt är det skönt att slippa från julen ett år. På så sätt blir det desto roligare att fira jul nästa år. I övrigt så var jag och Bubus konstnärsbror **Kumkum Munshi** samt svenska gäster – våra vänner från Linköping – **Johnny** och **Eva Karlsson** på midnattsmässa i St Pauls-katedralen på julnatten.

Och när jag och **Mattias** dagen därpå var nere på stan för att äta nudlar på en kinarestaurang på Park Street, passade vi också på att besöka St Paulskatedralen och beskåda kyrkans julkrubba.

Fascinerande resa till Sundarbans och Gosaba

På annandagen for så Kumkum, Johnny, Eva och jag på en fantastisk resa till Sundarbans, tigerreservatet i djungeln på öarna i deltalandet sydost om Calcutta bort mot Bangladeshgränsen (och Sundarbans fortsätter långt in också i Bangladesh).

Vi var iväg tre hela dagar, och övernattade första natten på ett Tourist Lodge – Sajnekhali, beläget inne i själva tigerreservatet. Men andra natten var det fullbokat på den mycket enkla turistanläggningen och därför fick vi fara till en ö utanför reservatet och djungeln, till byn Gosaba på ön med samma namn. Där bodde vi gratis på ett enkelt hotell med namnet Hamilton Lodge.

Vårt besök i Gosaba blev en lika stor upplevelse som vildmarksvistelsen i Sundarbans. Och hela resan från Calcutta var ett fascinerande äventyr då vi medvetet valde att färdas så billigt möjligt och åka med lokala båtar (*som den på bilden tll vänster*) mellan de bebodda öarna, däribland Gosaba, och uppleva folklivet.

Vi lämnade Calcutta på morgonen den 26 december med tåg från Sealdah Station för en två timmars resa till hamnstaden Canning. Härifrån utgår de de flesta turistbåtarna som tar besökare till Sundarbans, men vi valde att hellre närma oss målet långsamt.

Så vi for med båt två timmar till ön Basanti och där ta oss till andra sidan med cykelrikshor. En timmes färd till nästa landstigningsplats varifrån vi for med ett kanotliknande flytetyg över tlll nästa ö – som var Gosaba.

Samma procedur som på Basanti med transport till andra sidan, fast denna gång

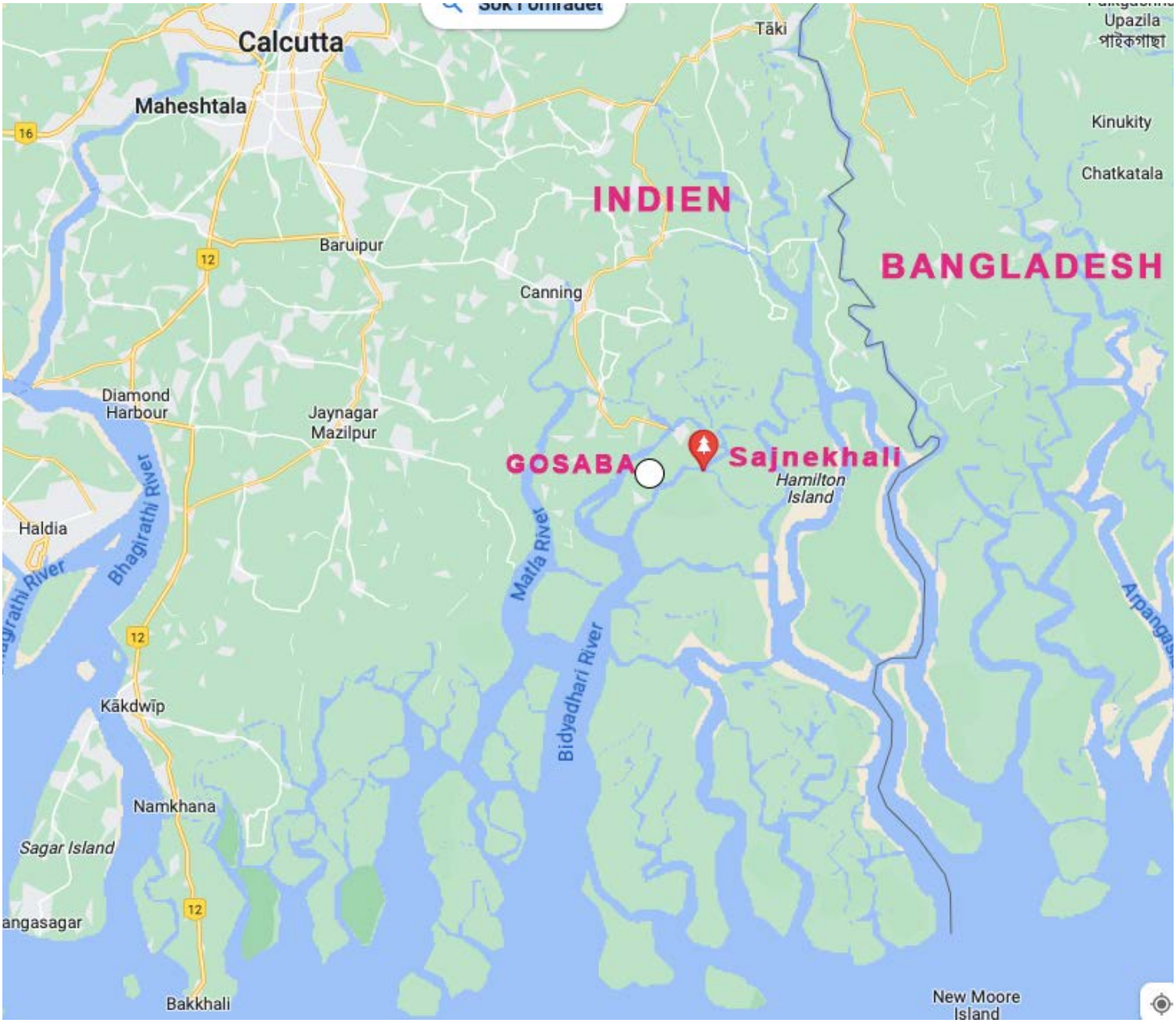

med cykelflakstaxi, sittande på flaket.

Därifrån återstod endast en kort båttur till Sajnekhali Tourist Lodge och dit tog vi oss.

Efter att ha övernattat där hyrde vi fyra plus fyra bengaliska turister en motordriven traditionell bengalisk flodbåt för att ta oss runt i Sundarbans, och for hela dagen runt i de smala deltakanalerna och över Matlaflodens och Bidyadhariflodens förgreningar.

200-300 bengaliska tigrar

Sundarbans beststår av tusentals små ler-öar, bildade under årtusendens ansamlingar av slam från Ganges. och är nu bevuxna tät mangrovedjungel, till stor del ogenomtränglig för människor, och annan frodig djungelvegetation.

När man far här längs de stillsamma kanalerna är det så lugnt och fridfullt att man inte kan tro att detta en farlig plats. Men det är ett bedrägligt lugn för djungeln finns mellan 200 och 300 bengaliska tigrar varav många är människoätare. Varje år dödas upp emot 100 människor av tigrarna – det är folk som kommer till djungeln för att samla vildhonung i träden, och det är människor på angränsande bebodda öar, röjda på djungel, som råkar ut för

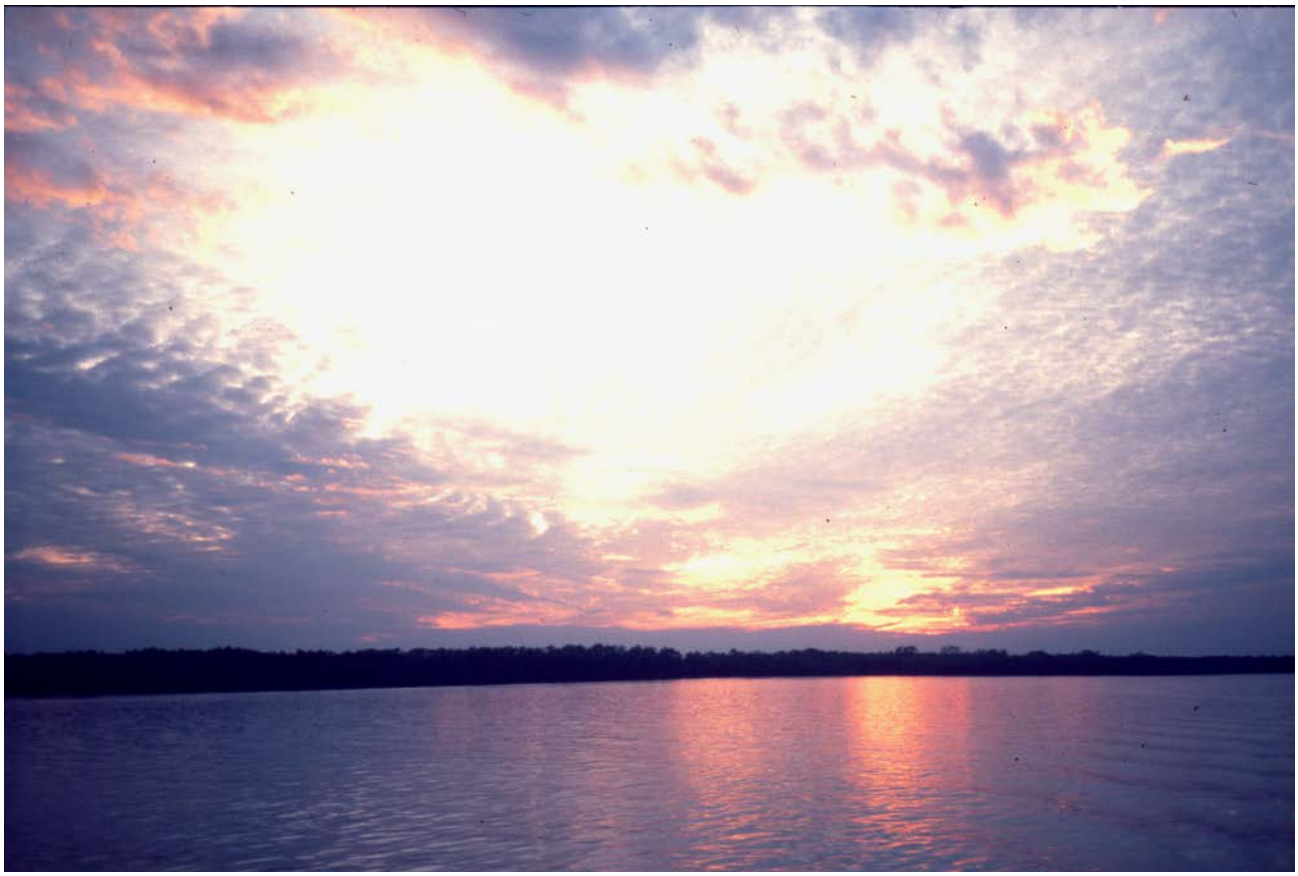

tigrar som simmat över dit. På Gosaba som ligger närmast finns det en by som bara består av änkor efter tigrarnas offer.

En trevlig katolsk präst vi träffade dagen efteråt i Gosaba berättade att tre av hans församlingsmedlemmar dödades i förra månaden av tigrar som simmat över till Gosaba till följd av brist på sötvatten i reservatet. Tigerprojektet har nu satsat på att gräva fler dammar runt om i reservatet.

Fåglar och krokodiler men ingen tiger i sikte

Detta är baksidan av satsningen på tigerreservat i Indien, och kan förklara den starka reaktion på lokal nivå som mött exempelvis svenska naturfilmaren **Jan Lindblad** härom året när han ville släppa ut sina två tigerungar i frihet i Indien – de är nu kvar i svensk djurpark.

Det var en fantastisk resa vi gjorde i Sundarbans ombord på en låg träbåt. Jag satt i fören på båten uppe på däck och njöt av alla vyer och alla djur. Vi stannade till på två platser där tigerprojektet rest utkikstorn invid grävda vattenhål. Det fanns därför en chans att se tigrar, men eftersom vi reste mitt på dagen såg vi inga tigrar.

Däremot såg vi massor av andra djur, speciellt fåglar av mångahanda slag. Fågelskådaren Johnys kunskaper var ovärderliga, han identifierade kungsfiskare, massor av hägrar, skarvar, glador och brahminfalk. Därtill såg vi hjortar, vildsvin och en krokodil – det finns åtskilliga krokodiler i reservatet.

Till middag köpte vi av en liten smal fiskekanots besättning 10 jättestora krabbor som vi betalade 15 rupees för. Enormt gott sedan kocken ombord på vår lilla båt tillagat dem.

Hamilton skapade Indiens första kooperativ

Natten tillbringade vi som nämnts ovan i Gosaba samhälle, en behagfullt liten och relativt välmående bygd. Skotske affärsmannen **David Hamilton** (1860-1939) köpte 1903 Gosabaön som då var ren djungel. Han gjorde Bengalen till sitt andra hem och etablerade en zamindari i Gosaba, där han utarbetade ett program för landsbygdsutveckling och social välfärd.

Hamilton var en visionär samtida med **Rabindranath Tagore** med vilken han korresponderade. Hans önskan var att förbättra levnadsvillkoren för de fattiga människorna i Brittiska Indien. Han introducerade ett kooperativt system och välkomnade folk från Midnapore att bosätta sig på Gosabaön

När hans Gosaba-projekt närmade sig sitt slut på 1930-talet bjöd Hamilton in både Tagore och **Mahatma Gandhi** att besöka det. Tagore gjorde det i december 1932. Gandhi besökte aldrig Gosaba, men han skickade sin sekreterare, **Mahadev Desai**, i hans ställe 1935. Desai var imponerad av både Hamilton ("*en anmärkningsvärd man av hög idealism*") och Gosaba-projektet.

Övernattade i Hamilton Lodge

Arvet efter Hamilton består idag av ett par statyer och en stiftelse som förvaltar en del kvarvarande byggnader som inte integrerats i den statliga administrationen. Bland annat en läkarmottagning och så Hamilton Lodge, ett hotell byggt på stolpar mitt i byn.

Efter besök till stiftelsens nuvarande ordförande, tillika byns läkare, visade det sig att att hotellet var ledigt denna natt, så vi fick övernatta där gratis. Nästa dag promenerade vi runt på ön, besökte familjer som bjöd in oss på te och besökte Gosabas fyra kristna kyrkor innan vi återvände till Calcutta med lika omständlig resrutt som när vi for hit med många transportmedel. Åttta timmar på väg.

1 Januari 1987

Nyårsfirande hos LIsbeth och Depak

Gott nytt år än en gång. Igår upplevde vi lite av Svenskt jul- och nyårsfirande.

Vi var nämligen äntligen hembjudna till **Lisbeth Dutt**, vår gamla vän i Lansdowne – på Ritchie Road. Det har inte blivit av tidigare men i förrgår så ringde jag och igår kväll nyårsafton, var vi hemma hos henne och hennes familj i deras fina hus.

Med riktigt kök, badkar, varmvatten, julgran, färg-tv och massor av leksaker. Lisbeth och hennes man **Deepak** har också två barn – **Joel**, sju år och **Daniel**, 3,5 år.

Gott kaffe, lussekatter och pepparkakor. Räksmörgåsar och öl på kvällen. Två svenska flickor på resa i Indien var också där. De hjälper Lisbeth och Deepak med CHILD, ett biståndsprojekt.

Tyvärr måste vi fara hem tilll Tala Park före midnatt, svårt få tag på taxi annars på nyårsnatten. Vi missade därmed tyvärr kaffe och tårta som vankades vid 12-slaget. Kom hem klockan 23:30. Alla hemmavarande satt bara och tittade på tv. Tråkigt.

Imorgon ska vi fara hem till Bubus syster **Boni** och hennes man **Rana** i södra Calcutta.

Hjärtliga hälsningar från Lars, Bubu,
Mattias och Marie.

PS: Hörde att Polyfoto i Lund gjort en jätteförstoring av en bild på Mattias och placerat i sittt skyltfönster. Kan ni inte fotografera av det.

LARS EKLUND

GOSABA

আসন্ন বিধান সভা নির্বাচনে
গোসাবা (তপঃ) কেন্দ্রে
বামফ্রন্ট মনোনীত আর·
কমঃ
এস·
পি
প্রার্থী
গণেশ চন্দ্র মন্ডল কে
চিহ্নে
ভোট দিন,
R.S.P
বামফ্রন্ট
মনোনীত
প্রার্থী কে
চিহ্নে ছাপ
দিন,
R.S.P
এই চিহ্নে ছাপ দিন,
R.S.P